

บทที่ 4

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตโดย ใช้บัตรเครดิตในประเทศไทย

การกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตในปัจจุบันเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดผลเสียหายทางการเงินอย่างมหาศาล เนื่องจากในปัจจุบันบัตรเครดิตได้รับความนิยมและใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การควบคุมบัตรเครดิตจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะหากไม่มีมาตรการควบคุมบัตรเครดิตที่ดีแล้วอาจมีผลทำให้คุณภาพของบัตรเครดิตลดลง เมื่อได้ศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะการกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตในต่างประเทศแล้ว ในส่วนนี้จะได้ศึกษาถึงฐานความคิดตามกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันในการคุ้มครองประชาชนและควบคุมการกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิต

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ปัญหาการทุจริตโดยใช้บัตรเครดิต โดยพื้นฐานแล้วเกิดจากสัญญาทางแพ่งกล่าวคือ การเกิดสัญญาเมื่อมีเจตนาถูกต้องตรงกันสัญญาจึงเกิดขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดการทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตและเมื่อเกิดสัญญาแล้วสัญญานี้เป็นสัญญาเฉพาะตัวผู้สมัครเท่านั้น จึงสามารถใช้บัตรเครดิตที่ออกให้แก่ตนได้ และจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้จ่ายผ่านบัตรให้กับสถาบันผู้ออกบัตรในการที่ชำระเงินให้กับร้านค้าไปก่อนและเมื่อมีบุคคลอื่นนำบัตรเครดิตโดยปราศจากอำนาจไม่ว่าจะเป็นการลักบัตร การที่ผู้ถือบัตรทำบัตรสูญหายและมีผู้นำไปใช้จ่ายถือว่าเป็นการทำละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420¹ เนื่องจากความเสียหายที่เกิดจากการใช้บัตรโดยปราศจากอำนาจเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการละเมิดของผู้ขโมยบัตรเครดิต ฉะนั้น ผู้ขโมยบัตรเครดิตจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น เพราะเมื่อมีการนำบัตรเครดิตไปใช้และร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรหลงเชื่อว่าเป็นผู้มีอำนาจใช้จริง จึงยอมมอบสินค้าหรือ

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

บริการให้แก่ผู้ขโมยบัตร และร้านค้านำไปบันทึกไปเรียกเก็บเงินกับผู้ออกบัตร ผู้ออกบัตรจะต้องชำระเงินให้แก่ร้านค้าและเมื่อผู้ออกบัตรชำระเงินไปแล้วจึงออกไปเรียกเก็บมาเก็บยังผู้ถือบัตรที่แท้จริง ถ้าในกรณีที่ผู้ถือบัตรได้แจ้งถึงการสูญหายไว้แล้วก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้ขโมยบัตรเครดิตจึงต้องรับผิดชอบต่อบริษัทผู้ออกบัตร และถ้าผู้ออกบัตรได้แจ้งแก่ร้านค้าให้ทราบถึงบัตรที่ถูกยกเลิกแล้ว และร้านค้ายังรับบัตรนั้นอีก ผู้ออกบัตรก็ไม่จำเป็นต้องชำระเงินให้แก่ร้านค้า จึงเป็นเรื่องของร้านค้าที่จะเรียกร้องกับผู้ขโมยโดยตรง ซึ่งในเรื่องของการปลอมแปลงบัตร ผู้ปลอมแปลงบัตรก็ต้องรับผิดชอบในเรื่องละเมิดด้วยเช่นเดียวกัน และในกรณีการไม่ชำระเงินเมื่อมีการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตก็เป็นไปตามบทบัญญัติในเรื่องนี้ เมื่อมีสัญญาที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาให้ถูกต้องทั้งสองฝ่าย ถ้ามีฝ่ายใดผิดสัญญาก็ต้องมีความรับผิดชอบเนื่องจากการผิดสัญญา ในกรณีของการไม่ชำระเงินตามการใช้จ่ายผ่านบัตรนั้น

ตามสัญญาบัตรเครดิตในปัจจุบัน ผู้ประกอบการบัตรเครดิตมักจะระบุข้อกำหนดไว้ในสัญญาว่าสามารถที่จะคิดดอกเบี้ยจากการชำระเงินล่าช้าได้ และถ้าผู้ถือบัตรมีเจตนาที่จะไม่ชำระเงินตามการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตทั้งหมด กฎหมายที่ควบคุมได้ยังคงเป็นกฎหมายในส่วนแพ่ง กล่าวคือ มีความสามารถที่จะปฏิบัติต่อได้ผู้ถือบัตรได้เพียงการแจ้งให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระพร้อมดอกเบี้ยที่สามารถเรียกได้ตามที่ได้กำหนดไว้ และถ้ายังไม่มีการชำระ ขั้นตอนต่อไปคือ นำเรื่องฟ้องศาล ยึดทรัพย์ และยึดบัตรในที่สุด² และเมื่อมีการเรียกให้ชำระเงินตามใบเรียกเก็บเงินแล้ว ผู้ถือบัตรไม่ชำระเงินตามใบเรียกเก็บตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ ผู้ถือบัตรตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ ตามมาตรา 204 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และอาจทำให้ผู้ออกบัตรถือเอาการไม่ชำระหนี้ของผู้ถือบัตรในกรณีดังกล่าวมาเป็นเหตุแห่งการยกเลิกสัญญาตามมาตรา 387 ได้ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ต้องไปโต้แย้งทางศาลต่อไป

เมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินหรือบริการให้ผู้ซื้อแล้ว ผู้ซื้อ มีหน้าที่ที่จะต้องชำระราคาสินค้าตามที่ได้ตกลงกับร้านค้า ตามมาตรา 486³ ดังนั้น เมื่อผู้ซื้อไม่ชำระราคาสินค้าแก่ร้านค้าตามเวลาที่กำหนดย่อมถือได้ว่า ผู้ซื้อค้างชำระราคาสินค้า ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

² บทสัมภาษณ์ มาลีรัตน์ ปลื้มจิตรชม ผู้จัดการฝ่ายบัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ “สรุปบัตรเครดิต 36 เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ” คู่แข่งธุรกิจ (ฉบับนันทนาการพร้อมหนังสือพิมพ์ “คู่แข่งธุรกิจ” รายสัปดาห์, 23 พ.ย.2536), หน้า 16.

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486 ผู้ซื้อจำเป็นต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย

มาตรา 224 วรรค 1⁴ ให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 7 ครั้งต่อปีในเงินที่ค้างชำระ หรือถ้าได้มีการตกลงเป็นอย่างอื่นก็ให้เป็นไปตามนั้น ดังนั้นถ้ามีการตกลงกันให้ชำระดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่า ร้อยละ 7 ครั้งต่อปี ก็ย่อมเรียกได้เต็มที่และการคิดดอกเบี้ยดังกล่าวก็ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 654⁵ เพราะไม่ใช่ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม แต่เป็นดอกเบี้ยที่กฎหมายให้เรียกได้โดยถือว่าหนี้เงินนั้นถ้าไม่ได้ชำระกันภายในกำหนด เจ้าหนี้ออมได้รับความเสียหายแล้ว โดยเทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 1631-1634/2508 (คำพิพากษาฎีกาลบนี้วินิจฉัยว่า ดอกเบี้ยในการเล่นแชร์เปียหอยไม่ใช่ดอกเบี้ยในการกู้ยืม จึงไม่ตกอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ดังนั้น จึงน่าจะอนุโลมเป็นความหมายได้ว่าหากมิใช่เป็นการกู้ยืมเงินแล้วก็ไม่ควรจะนำมาตรา 654 มาใช้บังคับ⁶ ซึ่งในปัจจุบันนี้กฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในมลรัฐต่างๆ มีความเห็นว่าการใช้บัตรเครดิตที่ออกโดยบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าของตน ไม่ถือว่าเป็นสัญญากู้ยืมเงินตามคำนิยามของกฎหมาย ดังนั้น อัตราค่าธรรมเนียม (service charge) ที่พ่อค้าเรียกเก็บตามจำนวนราคาสินค้า จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา⁷

ประมวลกฎหมายอาญา

ขณะที่การขยายตัวของบัตรเครดิตมีมากขึ้น แต่กลไกการควบคุมป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้บัตรยังครอบคลุมได้ไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดช่องว่างในการทุจริตหรือหาประโยชน์จากบัตรเครดิตโดยมิชอบ ซึ่งรูปแบบของการทุจริตนั้นก็ยังมีหลายวิธี เช่น การลักลอบนำบัตรของผู้อื่นไปใช้การปลอมแปลงบัตร และการเจตนาใช้บัตรซื้อสินค้าเกินวงเงินเป็นจำนวนมาก ปัญหาการ

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรค 1 หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดถึงต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

⁶ นิตยา ชินวงศ์, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบัตรเครดิต”, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530), หน้า 81.

⁷ อนันต์ จันทโรภากร “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิต (credit card) ในประเทศสหรัฐอเมริกา”, วารสารนิติศาสตร์ (มีนาคม 2529) หน้า 14

ทุจริตในการใช้บัตรเครดิตดังกล่าวมีผลทำให้ระบบการเงินเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเสียหายอย่างมากมาย พฤติกรรมนี้อาจล่อลวงเกิดขึ้นในทุกรูปแบบของสถานะสังคมปัจจุบัน กลุ่มอาชญากรรมบัตรเครดิตได้เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของธุรกิจประเภทนี้ด้วยเล่ห์เหลี่ยมและกลวิธีที่โจรสรรพวิทยายามพลิกแพลงคิดค้นขึ้นมาซึ่งปฏิบัติการขั้นพื้นฐานตั้งแต่การล้วงกระเป๋าไปจนถึงการขโมยบัตรเครดิตและจนถึงขั้นปลอมแปลงบัตรทั้งใบเลขที่เดียว⁸ ฉะนั้น จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่นำมาใช้ลงโทษรูปแบบและวิธีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิตที่ได้ศึกษานั้น แยกพิจารณาได้ ดังนี้

- ก. ใช้บัตรเครดิตแท้จริงในการทำทุจริต
- ข. ใช้บัตรเครดิตปลอมในการทำทุจริต
- ค. ไม่มีบัตรเครดิตแต่ใช้หมายเลขบัตรในการทำทุจริต

ก. ใช้บัตรเครดิตแท้จริงในการทำทุจริต

ผู้ทุจริตสามารถที่จะใช้บัตรเครดิตที่แท้จริงในการกระทำความผิดได้ดังนี้

1) ขโมยบัตรจริงนำไปใช้ปลอมลายเซ็น Lost/stolen card⁹

ผู้ทุจริตสามารถนำบัตรของผู้ถือบัตรไปใช้ได้หลายวิธี เนื่องจาก การกระทำความผิดประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเกิดกับบัตรเครดิตต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นำเข้ามาใช้ในประเทศไทย และกลุ่มอาชญากรรมบัตรเครดิตจะขโมยบัตรเครดิตของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจากที่พักในโรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ นำออกไปใช้ซื้อสินค้าจากร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ ก่อนที่เจ้าของบัตรจะรู้ตัวพบว่าบัตรเครดิตของตนสูญหายและแจ้งอาชญากรรม การทุจริตรูปแบบนี้มักกระทำหรือได้รับความร่วมมือจากไกด์พนักงานหรือเจ้าของเกสต์เฮาส์หรือโรงแรม และยังกระทำการขโมยบัตรเครดิตจากต่างประเทศที่ส่งมาทางไปรษณีย์มาให้แก่ชาวต่างชาติที่มาพำนักหรือทำงานในเมืองไทย ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีของการต่ออายุบัตร ซึ่งบัตรที่ได้รับ

⁸ กลุ่มงานวิจัยปัญหาอาชญากรรม กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ, รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาอาชญากรรมบัตรเครดิตในปัจจุบัน:สาเหตุและการแก้ไข (กรุงเทพมหานคร:กรมตำรวจ 2536), หน้า88.

⁹ ชมรมธุรกิจบัตรเครดิต โครงการป้องกันปราบปรามการทุจริต, เอกสารประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับการทุจริตบัตรเครดิต, (กรกฎาคม 2536), หน้า 3.

การต่ออายุจากสถาบันผู้ออกบัตร จะสูญหายระหว่างส่งมายังผู้ถือบัตรหรือไม่ก็ได้รับบัตรล่าช้ากว่าปกติ เนื่องจากมีการลักลอบนำบัตรเครดิตนั้นจากการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ไปใช้ ดังนั้น ผู้ทุจริตสามารถนำบัตรของผู้ถือบัตรไปใช้ได้ดังนี้ เช่น

- ผู้ถือบัตรทำบัตรหาย
- ขโมยจากผู้ถือบัตร หรือแอบอ้างมารับบัตรแทนเจ้าของบัตรจากร้านค้า
- ยักยอกนำบัตรไปใช้โดยที่ผู้ถือบัตรไม่รู้ตัว ในกรณีที่ผู้ถือบัตรไม่ได้เก็บบัตรไว้กับตัว เช่น ผู้ถือบัตรอาจจะเก็บไว้ในตู้เซฟของโรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่มีไว้บริการลูกค้า ซึ่งอาจถูกลักลอบนำไปใช้ได้
- ขโมยบัตรที่สถาบันผู้ออกบัตรส่งทางไปรษณีย์
- ผู้ถือบัตรอาจร่วมทุจริตด้วยการนำบัตรของตัวเองไปขายให้ผู้ที่ทุจริต และแจ้งหาย เพื่อจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบ

เมื่อได้ศึกษาถึงรูปแบบที่ผู้ทุจริตสามารถนำบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรไปใช้แล้วในกรณีของการที่ผู้ถือบัตรทำบัตรหายหรือ การยักยอกนำบัตรที่ผู้ถือบัตรฝากเก็บไว้ในตู้เซฟของโรงแรม การเก็บบัตรเครดิตของผู้อื่นได้และมีเจตนาเบียดบังเอาบัตรเครดิตนั้นเป็นของตนโดยมีเจตนาทุจริตที่จะไม่ส่งคืนแก่เจ้าของเดิมที่แท้จริงและมีเจตนาที่จะนำไปใช้ หรือการที่นำบัตรของผู้ถือบัตรที่ฝากไว้ในความดูแลไปใช้โดยมีเจตนาทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 ซึ่งเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก...” และในวรรค 2 เป็นเรื่องของการยักยอกของที่เก็บได้ บัญญัติว่า “ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ ...”

จากบทบัญญัติข้างต้นเห็นว่า ถ้าบัตรเครดิตของผู้อื่นตกหายหรือผู้ถือบัตรได้ฝากบัตรไว้ในความดูแลจึงเป็นทรัพย์ที่ตกมาอยู่ในความครอบครองของตน และมีผู้กระทำความเบียดบังเอาทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนจะมีความผิดตามกฎหมาย และผู้เสียหายจากการกระทำนี้ จึงได้แก่ ทั้งสมาชิกบัตร (เจ้าของบัตร) และบริษัทผู้ออกบัตร เนื่องจากสมาชิกบัตรเป็นผู้ครอบครองบัตรเครดิตในขณะที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น และบริษัทผู้ออกบัตรในฐานะเป็น

เจ้าของกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิตรับ (จากข้อสัญญาในสัญญาบัตรเครดิตรับว่า “บัตรเครดิตเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ออกบัตรและอาจจะเรียกคืนเมื่อไหร่ก็ได้”)

ถ้ามีการนำบัตรเครดิตที่เก็บได้หรือบัตรเครดิตที่ฝากไว้ไปใช้เพื่อให้ได้รับสินค้าหรือบริการกับร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร โดยผู้เก็บบัตรหรือผู้รับฝากได้แสดงตนเป็นสมาชิกบัตรจะถือว่าเป็นการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่า ตนเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้ที่มีชื่อตามที่ระบุไว้บนบัตรที่ตนนำมาแสดงและร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรนั้นหลงเชื่อตามจนยินยอมให้สินค้าหรือบริการแล้ว ผู้กระทำจะมีความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341¹⁰ แต่ต้องรับโทษหนักขึ้นตาม มาตรา 342 เนื่องจากมาตรา 342 เป็นเหตุกรรจ์ของมาตรา 341 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำ (1) แสดงตนเป็นคนอื่น...” เพราะโดยที่การหลอกลวงของผู้กระทำ ว่าตนเป็นสมาชิกบัตรถือได้ว่าเป็นการแสดงตนเป็นบุคคลอื่นแล้ว จึงมีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว และในกรณีนี้ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรเป็นผู้เสียหายเพราะเป็นผู้ถูกหลอกลวงโดยตรง เนื่องจากการมอบสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้หลอกลวงเพราะหลงเชื่อในข้อความที่หลอกลวงนั้น

ในขณะที่มีการใช้บัตรเครดิตเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ผู้ใช้บัตรเครดิตจะต้องลงลายมือชื่อในใบบันทึกการซื้อขาย (Sale slips) ซึ่งผู้กระทำก็จะต้องลงลายมือชื่อของสมาชิกบัตรที่แท้จริง การกระทำความผิดดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร ทำให้สมาชิกบัตร ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร และบริษัทผู้ออกบัตรได้รับความเสียหาย จะมีความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 วรรค 1¹¹ และโดยที่ใบ

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง...

¹¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 วรรค 1 ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษ...

บันทึกการซื้อขายเป็นการแสดงรายการซื้อขายสินค้าและราคาสินค้าที่สมาชิกบัตร (เจ้าของบัตร) จะต้องชำระ ซึ่งร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรจะนำไปบันทึกการชื้อขายนี้ไปเรียกเก็บเงินจากบริษัทผู้ออกบัตรตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในใบบันทึกการชื้อขายนั้น ดังนั้น จัดได้ว่าใบบันทึกการชื้อขายเป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิเรียกร้อง ถือได้ว่าเป็นเอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(9) บัญญัติว่า “เอกสารสิทธิ หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ”

ดังนั้น การลงลายมือชื่อปลอมในใบบันทึกการชื้อขายจึงเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตาม มาตรา 265 บัญญัติว่า “ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษ...” มาตรา 265 เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 264 ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งหากสมาชิกบัตรได้ชำระเงินตามที่บริษัทผู้ออกบัตรเรียกเก็บจากตนให้แก่บริษัทผู้ออกบัตรไป ถือว่าสมาชิกบัตรเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ ส่วนร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร หากไม่สามารถเรียกเก็บเงินจากบริษัทผู้ออกบัตรได้ หรือบริษัทผู้ออกบัตรเรียกเก็บเงินจากสมาชิกบัตรไม่ได้ ถือว่าร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

ในกรณีของบัตรเครดิตถูกขโมยกรณีนี้บัตรเครดิตถือว่าเป็นทรัพย์สินหนึ่ง หากมีผู้ลักบัตรเครดิตของผู้อื่นโดยมีเจตนาทุจริตเพื่อการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยมีชอบตามกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น คือ มีการนำบัตรเครดิตไปใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการจากร้านค้าหรือสถานบริการ ถือได้ว่ามีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 บัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษ...” และผู้เสียหายคือ บริษัทผู้ออกบัตรและสมาชิกบัตร บริษัทผู้ออกบัตรในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์และสมาชิกบัตรในฐานะผู้ครอบครองบัตร ในขณะที่มีการกระทำความผิด

การนำบัตรเครดิตที่ถูกลักมาใช้ ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดฐานฉ้อโกงเช่นเดียวกัน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในกรณีของบัตรเครดิตสูญหาย

ในส่วนกรณีที่ผู้ถือบัตรร่วมทุจริตด้วยโดยการนำบัตรของตนเองไปขายให้ผู้อื่น และแจ้งหาผู้ที่นำบัตรไปใช้จะมีความผิดฐานฉ้อโกงแสดงตนเป็นบุคคลอื่น เนื่อง

จากผู้ถือบัตรเท่านั้นที่เป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรเครดิตรับได้ ถ้านำบัตรเครดิตของผู้อื่นไปใช้โดยแสดงตนเป็นบุคคลนั้นก็มีความผิดตามกฎหมาย แต่ในด้านตัวผู้ถือบัตรแล้วจะไม่มีใครมีความผิดฐานใดเลย เนื่องจากเขาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดแต่ประการใด และในความผิดฐานปลอมลายมือชื่อจะต้องพิจารณาถึงความยินยอมของผู้เสียหายด้วย เพราะเมื่อนำบัตรไปขายให้กับผู้อื่น แล้วมีการนำบัตรนั้นไปใช้ลายมือชื่อบนบัตรนั้นยังคงเป็นของผู้ถือบัตร ถ้าผู้ถือบัตรยินยอมให้ผู้ซื้อบัตรไปลงลายมือชื่อของตนได้ผู้ซื้อบัตรไปนั้นก็ยังเป็นผู้ที่มีความผิด ถึงแม้ว่า ความยินยอมของผู้เสียหายในทางกฎหมายอาญาจะทำให้ผู้ทำผิดพ้นจากความผิดได้ก็ตาม กล่าวคือ การยินยอมให้ลงลายมือชื่อของตนซึ่งถ้าไม่มีความยินยอมจะมีความผิดฐานปลอมเอกสารได้ แต่สัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญาทางแพ่งซึ่งเกิดจากความไว้วางใจในตัวบุคคลเป็นสำคัญ ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1526/2525 วินิจฉัยว่าลายมือชื่อนั้นแม้มอบอำนาจให้เซ็นก็ทำไม่ได้ และในทางแพ่งถือว่าความยินยอมเป็นการแสดงเจตนาเพื่อก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์¹² การที่ผู้ถือบัตรไว้วางใจในตัวผู้ถือบัตรคนนั้นโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติแล้วจึงยินยอมให้ใช้บัตรเครดิตของตนได้ นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือบัตรและผู้ถือบัตรเกิดขึ้นแล้ว ผู้ถือบัตรยอมตกลงให้เพียงผู้ถือบัตรเท่านั้นที่เป็นผู้ที่สามารถใช้บัตรเครดิตได้ ไม่ได้ยินยอมให้ผู้ถือบัตรไปให้ความยินยอมให้บุคคลอื่นต่อไป เพราะผู้ถือบัตรไม่ได้เป็นผู้ให้สินเชื่อกับบุคคลที่สาม ผู้ที่ซื้อบัตรไปจากผู้ถือบัตรจึงไม่สามารถที่จะยกข้ออ้างเรื่องความยินยอมไม่ทำให้เป็นความผิดขึ้นมากล่าวอ้างให้ตนพ้นผิดได้

2) การเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากบัตรจริง Altered Card

มักพบกับบัตรเครดิตของสถาบันผู้ออกบัตรต่างประเทศ เนื่องจากสามารถใช้ได้กว้างขวางทั่วโลก และส่วนใหญ่จะมีวงเงินใช้จ่ายได้สูงและมีเงื่อนไขข้อจำกัดน้อยกว่าบัตรเครดิตในประเทศ อาชญากรรมบัตรเครดิตที่ทำการทุจริตมักเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถทำการเปลี่ยนแปลงบัตรเครดิตขึ้นได้อย่างแนบเนียนมาก¹³

¹² กมลชัย รัตนสกววงศ์, “ความยินยอมในกฎหมายอาญา”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2523), หน้า 13.

¹³ อรุณรุ่ง เรืองฤทธิ์, “ปัญหาทุจริตในธุรกิจบัตรเครดิต”, ปลูกเสรมธุรกิจ (ปีที่ 2, เล่มที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2534), หน้า 14.

โดยที่ผู้ทุจริตจะนำบัตรแท้จริงที่หมดอายุแล้วมาแก้ไขข้อมูลเก่าออกด้วยวิธีการรีดความร้อนและกดข้อมูลใหม่ลงบนบัตร วิธีสังเกตบัตรเครดิตที่มีการเปลี่ยนแปลงหมายเลขบัตรและชื่อของผู้ถือบัตรรวมไปถึงเดือน ปีที่หมดอายุ ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นรอยแก้ไขตัวเลขเก่าที่ถูกขูดออกด้วยความร้อน โดยเฉพาะตัวเลขที่อยู่ในภาพสามมิติจะสังเกตได้ชัดเจน ส่วนแถบลายเซ็นด้านหลังจะถูกเปลี่ยนแปลงด้วยการขูดแถบลายเซ็นเก่าออกแล้วปลอมลายเซ็นใหม่ลงไป เช่น นำเอาสติ๊กเกอร์เลียนแบบแถบลายเซ็นมาปิดทับแล้วเซ็นชื่อใหม่ลงไป¹⁴

ตามมาตรา 1(7) ให้คำจำกัดความของคำว่าเอกสารว่า “ เอกสารหมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผังหรือแผนแบบอย่างอื่นจะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น” ดังนั้น จึงจัดได้ว่าบัตรเครดิตเป็นเอกสารตามความหมายนี้ ซึ่งการหรือทำการเปลี่ยนแปลงบัตรเครดิตผู้กระทำมีความผิดฐานปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 เพราะการทำเอกสารปลอมนั้น เกิดขึ้นได้ทั้งการทำปลอมขึ้นมาทั้งฉบับ หรือปลอมโดยการเติมหรือทำการตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง ในกรณีของบัตรเครดิต ที่เป็นบัตรจริงที่หมดอายุแล้วมาแก้ไขโดยการรีดความร้อนลบข้อความเดิมทิ้งและใส่ข้อความใหม่ จัดได้ว่าเป็นการแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง และกระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงซึ่งกระทำโดยผู้มีอำนาจ และโดยที่บัตรเครดิตเป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิเรียกร้องแก่สมาชิกบัตรได้ กล่าวคือ มีสิทธิที่จะซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินเป็นเงินสด เพราะมีวิธีการชำระราคาตามข้อตกลง บัตรเครดิตจึงเป็นเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(9) ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และการแปลงบัตรเครดิตจึงมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้กระทำความผิดจึงต้องรับโทษหนักขึ้น

¹⁴ ชมรมธุรกิจบัตรเครดิต โครงการป้องกันปราบปรามการทุจริต, เอกสารประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับการทุจริตบัตรเครดิต, หน้า 4

เมื่อผู้กระทำได้นำบัตรเครดิตที่เปลี่ยนแปลงไปใช้กับร้านค้า หรือสถานบริการที่รับบัตรจะมีความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามมาตรา 268¹⁵ อีกบทหนึ่งแต่ละ รับโทษฐานใช้เอกสารสิทธิเพียงกระทงเดียวเนื่องจากมาตรา 268 วรรค 2 กำหนดให้รับโทษตาม มาตรานี้เพียงมาตราเดียว

ในกรณีความผิดในการแปลงบัตรเครดิตนี้ถือว่าบริษัทผู้ออก บัตรเป็นผู้เสียหายเนื่องจากบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิตและเป็นผู้มีอำนาจออก บัตรหากร้านค้าเชื่อว่าเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริงและยินยอมให้ใช้บัตรได้ บริษัทผู้ออกบัตรจะต้อง เป็นผู้รับผิดชอบชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการ

ส่วนในความผิดฐานใช้บัตรเครดิตทั้งบริษัทผู้ออกบัตรและร้าน ค่าหรือสถานบริการที่รับบัตรจะเป็นผู้เสียหายเพราะ บริษัทผู้ออกบัตรมีความรับผิดชอบที่จะต้อง ชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการแก่ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร และกระทบต่อร้านค้าหรือ สถานบริการเนื่องจากเป็นผู้ถูกใช้บัตรเครดิตปลอมโดยตรง

3) ผู้ถือบัตรใช้บัตรจริงแต่มีการทุจริตในภายหลัง ดังนี้¹⁶

3.1 รูดบัตรหลายครั้ง Roc pumping/multiple imprint

เป็นวิธีการหนึ่งที่ร้านค้าผู้ทุจริตจะไม่ทำการรูดบัตรต่อ หน้าผู้ถือบัตรและทำการรูดใบบันทึกการซื้อขยไว้มากกว่าจำนวนที่มีการซื้อขยกันจริง โดยจะนำ ใบบันทึกการซื้อขยมาให้ผู้ถือบัตรลงลายมือชื่อในใบที่มีการซื้อขยกันจริงเท่านั้น ส่วนใบที่รูด เกินเอาไว้ผู้ทุจริตก็จะปลอมลายมือชื่อของผู้ถือบัตรจากใบบันทึกการซื้อขยที่ผู้ถือบัตรเซ็นไว้จริง และกรอกจำนวนเงินตามที่ต้องการ แล้วนำใบบันทึกการซื้อขยนั้นมารูดกับเครื่องรูดที่ร้านตัวเอง หรือร้านค้าอื่นๆ ที่ร่วมมือด้วยหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

¹⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำตาม มาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือมาตรา 267 ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชนต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้นหรือเป็นผู้แจ้งให้เจ้า พนักงานจดข้อความนั้นเองให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระทงเดียว

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-6.

ข้อสังเกต

1. ลายเซ็นที่มีการปลอมแปลงในใบบันทึกการซื้อขายนั้น ไม่ใช่ลายมือชื่อของผู้ถือบัตร แต่เป็นการเซ็นเลียนแบบ โดยสังเกตจากลายเส้นจะไม่เรียบหรือการลากเส้นที่เป็น การบรรจงให้เหมือนกับลายเซ็นของผู้ถือบัตร
2. จำนวนเงินในใบบันทึกการซื้อขายสูงผิดปกติ หรือมีการนำใบบันทึกการซื้อขายเข้า บัญชีบ่อยๆ ผิดปกติ เป็นต้น

3.2 แก้ไขตัวเลข Altered Card

เป็นวิธีการง่ายๆ ที่ร้านค้าผู้ทุจริตเพียงแต่แก้ไขจำนวนเงิน หรือเพิ่มเติมตัวเลขลงในใบบันทึกการซื้อขายที่ให้ธนาคาร (bank copy) ที่ใช้นำมา เข้าบัญชีกับ ธนาคารตามจำนวนเงินที่ต้องการ หรือที่ขออนุมัติวงเงินจากธนาคารได้

ข้อสังเกต

1. จำนวนเงินการขายที่มากผิดปกติของร้านค้านั้นๆ
2. ส่วนใหญ่ผู้ทุจริตมักจะเป็นแคชเชียร์หรือพนักงานขายโดยเจ้าของร้านไม่ทราบ

3.3 ไม่ยอมส่งมอบสินค้า, หลอกหลวงขายสินค้า merchant fraud

การที่ร้านค้าไม่ยอมส่งมอบสินค้าให้ผู้ถือบัตรตามที่ได้ลง กับผู้ถือบัตรไว้ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ยอมคืนเงินให้กับผู้ถือบัตรหรือหลอกหลวงนักท่องเที่ยวขายสินค้าไม่ได้มาตรฐาน

ในส่วน of ร้านค้าหรือสถานบริการเป็นผู้ทุจริตเป็นกรณีที่มีการใช้บัตรเครดิตเกิดขึ้นแล้วแต่มีการทุจริตในภายหลัง กล่าวคือ ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร ทำใบบันทึกการซื้อขายขึ้นเอง โดยไม่มีการซื้อขายสินค้าจริงๆ โดยอาจทำการรู๊ดใบบันทึก การซื้อ ขายสินค้าไว้หลายใบ แต่ให้ใบบันทึกการซื้อขายที่มีการซื้อขายจริงเท่านั้นมาให้ผู้ถือบัตรลงลายมือ ชื่อ ส่วนใบที่รู๊ดเกินไว้ผู้ทุจริตก็จะปลอมลายมือชื่อของผู้ถือบัตรจากใบบันทึกที่ผู้ถือบัตรเซ็นไว้ จริง หรือการแก้ไขตัวเลขในใบบันทึกที่จะเรียกเก็บจากบริษัทผู้ออกบัตร ถือได้ว่าเป็นการทำ ความ ผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 ที่ได้กล่าวมาแล้ว และการส่งใบบันทึกปลอมไปยัง บริษัทผู้ออกบัตรเพื่อเรียกเก็บเงินเป็นความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอม ผิดตามมาตรา 268 ซึ่งใน

ขณะเดียวกันก็ผิดตาม มาตรา 341¹⁷ ในความผิดฐานฉ้อโกงอีกกระทงหนึ่ง เพราะมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าสมาชิกบัตรเป็นผู้ซื้อสินค้าตามใบบันทึกเพื่อให้บริษัทผู้ออกบัตรชำระเงินให้แก่ตน

ในกรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการร่วมมือกับผู้ปลอมบัตรโดยนำบัตรเครดิตปลอมมาลงในใบบันทึกและส่งไปเรียกเก็บเงินกับบริษัทผู้ออกบัตร เป็นความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมตามมาตรา 268

และถ้าเป็นกรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการรับบัตรเครดิตที่ถูกรับบัตรเครดิตที่ถูกลักจากผู้ถือบัตรถือว่า เป็นการรับไว้ซึ่งทรัพย์สินได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ มีความผิดฐานรับของโจรตามมาตรา 357¹⁸ หรือเป็นกรณีเจ้าของบัตรลืมบัตรไว้หรือทำบัตรตกในบริเวณร้านค้าและร้านค้าไม่ส่งบัตรคืนก็มีความผิดฐานยกยอกทรัพย์ มาตรา 352¹⁹

หรือในกรณีที่ร้านค้าไม่ยอมส่งมอบสินค้าหรือส่งมอบสินค้าไม่ได้ตามมาตรฐานที่ตกลงกัน ร้านค้าจะมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือ ตามมาตรา 271 คือ ความผิดฐานขายสินค้าโดยหลอกลวง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษ...” แล้วแต่กรณี

ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดนี้คือ บริษัทผู้ออกบัตรเพราะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบัตรและต้องรับผิดชอบในการชำระเงินให้แก่ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรตามข้อตกลง ถ้ายังไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าร้านค้าหรือสถานบริการทุจริต และรวมถึงสมาชิกบัตรในกรณีบัตรถูกลักหรือสูญหาย โดยร้านค้าหรือสถานบริการเป็นผู้ได้บัตรนั้นไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷ มาตรา 341,อ้างแล้ว

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์... ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษ...

¹⁹ มาตรา 352,อ้างแล้ว

4)ปลอมเอกสารในการสมัครเป็นผู้ถือบัตร Fraudulent application

ผู้สมัครสมาชิกบัตรที่ทุจริตจะสมัครเป็นสมาชิกบัตรกับทางสถาบันผู้ออกบัตรโดยใช้เอกสารของผู้อื่นที่มีฐานะทางการเงินที่เชื่อถือได้ หรือสมัครโดยใช้เอกสารทั้งหมด เมื่อได้รับบัตรก็เริ่มทำการใช้บัตรเครดิตนั้นและเมื่อถึงกำหนดเวลาชำระเงินตามใบแจ้งยอดทางสถาบันผู้ออกบัตรจึงจะทราบว่าผู้สมัครสมาชิกบัตรนั้นไม่มีตัวตน²⁰ เป็นวิธีการปลอมอย่างหนึ่งที่ผู้ทุจริตทำขึ้นมาโดยหลอกลวงสถาบันผู้ออกบัตรด้วยการนำเอกสารประกอบการกรอกรายละเอียดและข้อมูลต่างๆ ในใบสมัครอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้มาซึ่งบัตรเครดิต²¹

ข้อสังเกต

1. ปลอมเอกสารในการพิจารณาอนุมัติ เช่น สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสลิปเงินเดือน สำเนา Statement การหมุนเวียนทางบัญชี สำเนาบัญชีเงินฝาก ซึ่งจะมีปริมาณหรือจำนวนเงินสูงเกินคิดปกติ
2. มีความรู้เรื่องบัตรเครดิตเป็นอย่างดี
3. โดยทั่วไปเป็นการติดต่อสื่อสารกันทางไปรษณีย์
4. อายุของผู้สมัครจะอยู่ระหว่าง 20-30 ปี เป็นส่วนใหญ่
5. ใช้ที่อยู่ปลอมในการสมัคร

ในคดีตัวอย่างที่เกิดขึ้น คือ ผู้ทำผิดได้ปลอมเอกสารเพื่อสมัครเป็นสมาชิกของบริษัท ไคเนอร์สคลับ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท อเมริกันเอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด โดยใช้ชื่อนายไพฑูรย์ สุนทรวิภาต ผู้ว่าราชการจังหวัดสกล (ในขณะนั้น) โดยส่งสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมบัตรประจำตัวข้าราชการปลอมมาให้ จนทั้งสองบริษัทหลงเชื่อออกบัตรเครดิตให้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักฐานและฐานะของผู้สมัครซึ่งเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัด บริษัททั้งสองจึงได้ออกบัตรเครดิตให้โดยไม่ทราบว่าเป็นเอกสารปลอม²²

²⁰ จรัสศรี จริยากุล, “มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต”, หน้า 70.

²¹ ชมรมธุรกิจบัตรเครดิต โครงการป้องกันปราบปรามการทุจริตบัตรเครดิต,เอกสารประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับการทุจริตบัตรเครดิต, หน้า 7.

²² จรัสศรี จริยากุล, “มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต”, หน้า 70-71.

ผู้สมัครเป็นสมาชิกบัตรที่ทุจริตจะสมัครเป็นสมาชิกบัตรด้วยการใช้เอกสารของผู้อื่นที่มีฐานะทางการเงินที่เชื่อถือได้ เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวข้าราชการปลอมมาแสดงแก่บริษัทผู้ออกบัตรให้หลงเชื่อมีความผิดฐานปลอมเอกสาร หรือปลอมเอกสารราชการแล้วแต่กรณี และยังมีความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามมาตรา 268²³ อีกกระทงหนึ่ง และนอกจากนี้ยังมีความผิดฐานฉ้อโกงโดยแสดงตนเป็นบุคคลอื่นตามมาตรา 342 กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดกระทำโดยทุจริตหลอกลวงบริษัทผู้ออกบัตรด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าตนเป็นบุคคลคนเดียวกับบุคคลในเอกสารที่ส่งไปให้พิจารณาประกอบการรับสมัครจนผู้ออกบัตรหลงเชื่อว่าเป็นผู้มีฐานะดีจึงออกบัตรอันเป็นเอกสารสิทธิให้ ความผิดดังกล่าวข้างต้นเนื่องจาก ผู้กระทำความผิดปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม จึงรับโทษตามมาตรา 268 เพียงกระทงเดียว แต่ในความคิดฐานฉ้อโกงเป็นการกระทำในคราวเดียวกันกับการใช้เอกสารปลอม จึงเป็นการกระทำในคราวเดียวกันมีเจตนาอย่างเดียวกัน จัดได้ว่าเป็นการกระทำความผิดเดียวกันผิดกฎหมายหลายบทตามมาตรา 90²⁴ ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักสุดลงโทษผู้กระทำความผิด คือ ตามมาตรา 268 ในความคิดฐานใช้เอกสารปลอม

ผู้เสียหายในการกระทำนี้ คือ บริษัทผู้ออกบัตร ผู้ถูกแอบอ้างชื่อไม่ใช่ผู้เสียหายเพราะไม่ปรากฏว่าได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว

5) การใช้จ่ายเกินวงเงินโดยเจตนา

เป็นรูปแบบการหาประโยชน์จากบัตรเครดิตโดยอาศัยช่องว่างของเทคโนโลยีและการที่สถาบันผู้ออกบัตรผ่อนคลายนโยบายรับ “เครดิต” ของลูกค้า เพื่อจูงใจให้เข้าเป็นสมาชิก เนื่องจากบัตรเครดิตมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทำให้หลักเกณฑ์การตรวจสอบป้องกันค่อนข้างหลวมในบางกรณี ผู้ถือบัตรสามารถใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าโดยทะยอยซื้อจากหลายๆ แห่งโดยในแต่ละแห่งในจำนวนเงินที่ไม่สูงมากในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน เช่น กำหนดวงเงินร้านค้าไว้ 3,000 บาท ถ้าเกินต้องขอรหัสอนุมัติ ก็จะทำการซื้อไม่เกิน 3,000 บาท และเมื่อรวมแล้วจะเกินวงเงินที่กำหนดไปเป็นจำนวนมาก โดยผู้ถือบัตรเจตนาใช้จ่ายเกินวงเงินที่มีอยู่ในบัญชีและหนีความรับผิดชอบ การทุจริตในรูปแบบนี้เป็นผลมาจากการที่สถาบันผู้ออกบัตร

²³ มาตรา 268, อ่างแล้ว

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

เครดิตลดเงื่อนไขการให้เครดิตแก่ผู้ถือบัตรจนแทบจะเรียกได้ว่าเป็นการมอบความไว้วางใจให้โดยตรงโดยไม่ต้องมีหลักประกันความเสี่ยงหรือน้อยมาก²⁵ ดังนั้น จึงเป็นวิธีการง่ายๆ ที่ผู้ทุจริตสามารถอาศัยช่องว่างในการกระทำผิดได้ และผู้ถือบัตรสามารถร่วมกับร้านค้าที่ทุจริตได้โดยใช้ช่องโหว่ของสัญญาร้านค้าที่ทำกับสถาบันผู้ออกบัตร เช่น แยกใบบันทึกการซื้อขาย sale slip เป็นหลายๆ ใบ โดยยอดแต่ละใบต่ำกว่าวงเงินขั้นต่ำที่ร้านค้าต้องขอรหัสอนุมัติจากสถาบันผู้ออกบัตร เช่น กำหนดวงเงินให้ร้านค้า 2,000 บาท ถ้าเกินต้องขอรหัสอนุมัติ ร้านค้าก็จะหลีกเลี่ยงโดยการรูดไม่เกิน 2,000 บาท โดยรูดประมาณ 1,800-1,900 บาท เป็นต้น และจะรูดไว้หลายใบโดยลงวันที่ย้อนหลัง ซึ่งจุดนี้จะไม่สามารถเอาผิดกับร้านค้าได้นอกจากมีจดหมายเตือน ถ้ายังมีพฤติกรรมเช่นนี้ อีก คือ ลงโทษสูงสุดยกเลิกร้านค้านั้น

ในกรณีที่สมาชิกบัตรใช้จ่ายเกินวงเงินบัตรเครดิตที่ตนได้รับอนุมัติจากผู้ออกบัตร เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่าสมาชิกบัตรไม่มีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงต้องปรากฏว่ามีการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น และเป็นเหตุให้ผู้กระทำได้รับทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ดอนหรือทำหลายเอกสารสิทธิ แต่ในกรณีนี้ขณะที่ สมาชิกบัตรได้ใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าจากร้านค้า ไม่มีการกระทำการหลอกลวงร้านค้า เพราะเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริง สมาชิกบัตรเป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรได้ โดยถูกต้อง และร้านค้าที่รับบัตรก็ยินยอมมอบสินค้าให้แก่สมาชิกบัตรก็เกิดจากข้อตกลงระหว่างร้านค้ากับบริษัทผู้ออกบัตร เป็นการกระทำที่ถูกระเบียบที่ได้กำหนดไว้ทุกขั้นตอน เช่น การขออนุมัติวงเงิน ถ้าไม่เกินกว่าที่กำหนดร้านค้าก็ไม่จำเป็นต้องขออนุญาต สามารถทำการรูดใบบันทึกได้ และเมื่อสมาชิกบัตรลงลายมือชื่อในใบบันทึกเมื่อใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าก็ไม่เป็นการปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 แต่อย่างไร เพราะลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกเป็นลายมือชื่อที่แท้จริง (สมาชิกบัตรเป็นผู้ลงลายมือชื่อของตนด้วยตนเอง) ดังนั้น จึงไม่มีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิแต่อย่างใด แม้สมาชิกบัตรจะมีเจตนาทุจริตในภายหลังก็เป็นเพียงอุบายเพื่อจะไม่ชำระราคาสินค้าแก่บริษัทผู้ออกบัตรหรือร้านค้า การกระทำความผิดไม่มีมูลความผิดทางอาญาแต่เป็นความผิดในทางแพ่ง²⁶ ผู้เสียหายจากการกระทำนี้ คือ ผู้ออกบัตร

²⁵ อรุณรุ่ง เรืองฤทธิ์, “ปัญหาทุจริตในธุรกิจบัตรเครดิต”, ปนิกะเศรษฐกิจ, หน้า 14.

²⁶ จรัสศรี จรียากุล, “มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต”, หน้า 81.

เนื่องจากการกระทำทุจริตประเภทนี้เป็นเรื่องของเจตนาภายในของผู้กระทำผิด ซึ่งเจตนาเป็นสภาพจิตใจของบุคคล เมื่อผู้กระทำผิดไม่รับสารภาพว่าเขามีเจตนาเช่นไรก็ไม่มีทางใดที่จะล่วงรู้เจตนาของเขาได้ ดังนั้น การที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้ทำผิดได้นั้น จึงต้องอาศัยการกระทำภายนอก (outward acts) เป็นเครื่องวัด กล่าวคือ กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา ซึ่งหมายความว่า การกระทำภายนอกเป็นเครื่องบ่งชี้เจตนาภายใน เป็นพยานหลักฐานที่เป็น การกระทำที่ผู้กระทำผิดแสดงออกภายนอกที่พอจะอนุมานได้ว่าผู้ทำผิดมีเจตนาเช่นไรที่นำมา พิสูจน์ถึงเจตนาภายใน ไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่างๆ ก่อนหรือหลังความผิดซึ่งได้ฟ้อง เช่น พยาน หลักฐานเกี่ยวกับการวางแผน การกระทำความผิดอย่างอื่นไม่ว่าก่อนหรือหลังความผิดซึ่งได้ฟ้อง อันอาจแสดงให้เห็นว่า จำเลยมีระบบในการกระทำอาชญากรรมประเภทนั้นๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า พยาน หลักฐานเช่นนี้ไม่เพียงแต่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีเจตนา ในการกระทำด้วย²⁷ ดังนั้นในการกระทำผิดนี้จึงต้องอาศัยการกระทำของผู้กระทำผิดเป็นเครื่องวัด เจตนาของเขา

6) การริบใช้รับหนี credit runaway

เป็นวิธีการของผู้ทุจริตโดยจะเตรียมการไว้ล่วงหน้า คือ สมักร เป็นสมาชิกบัตรและเมื่อได้รับบัตรมาแล้ว พวกที่ทำ credit runaway จะรีบไปจ้วงใช้และหลบหนี ไปเลย โดยผู้มีเจตนาทุจริตจะรีบใช้ในช่วงวันหยุด หรือก่อนที่ Sale slip จะมาขายให้กับทาง สถาบันผู้ออกบัตร ซึ่งพฤติกรรมพอจะแยกได้ เช่น ผู้ถือบัตรนำไปซื้อเครื่องซักผ้าที่เซ็นทรัลซื้อเตา รั๊ดที่โรบินสันแล้วกลับบ้าน เมื่อเรียกเก็บเงินเขาไม่มีเงินจ่าย เช่นนี้ไม่มีเหตุผลที่จะไปจับว่าทำ credit runaway เพราะเป็นของใช้ในชีวิตประจำวันและไม่ได้มีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ในขณะที่ผู้ ทุจริตจะต่างกัน จะนำเอาบัตรไปรูดซื้อทองจากร้านทองไปซื้อเหล้า ไปแผนกเครื่องใช้ไฟฟ้า จาก นั้นข้ามไปห้างสรรพสินค้าอื่นๆ ไล่ไปอย่างนี้เป็นอาทิคย์ เมื่อเรียกเก็บเงินเก็บไม่ได้ กรณีเช่นนี้ต่าง กันผู้กระทำมีเจตนาทุจริตและจะเลือกซื้อแต่สินค้าที่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินได้โดยง่ายจะได้นำไปขายต่อได้โดยสะดวก และจะกระทำต่อไปเรื่อยๆ ในบัตรเครดิตชนิดอื่นๆ ต่อไป จึงต้องมี มาตรการมาดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำเช่นนี้²⁸

²⁷ สุเมธ คำพลรัตน์, “การพิสูจน์เจตนาในทางอาญา”, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527), หน้า 25-26.

²⁸ “รายงานพิเศษ เปิด พ.ร.บ. บัตรเครดิตฉบับแรกลงโทษ 20 ปี และขอมความไม่ได้”, วารสารการเงินธนาคาร (ปีที่ 12 , ฉบับที่ 136 สิงหาคม 2536), หน้า 203.

ในการกระทำ credit runaway พิจารณาแล้วเห็นได้ว่าสมาชิกบัตรจะไม่มีคามผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 เช่นเดียวกัน เพราะการได้รับบัตรมาของสมาชิกบัตรเป็นการได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายไม่มีการหลอกลวงผู้ออกบัตรให้ทำการออกบัตรให้แก่ตนเป็นบัตรเครดิตที่สมาชิกบัตรมีอำนาจใช้ ดังนั้น จึงไม่มีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหลอกลวงผู้อื่นให้ได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวง กล่าวคือ เป็นบัตรเครดิตที่แท้จริงของสมาชิกบัตร มีอำนาจในการใช้ได้ถูกต้องตามกฎหมาย และการลงลายมือชื่อในใบบันทึกการขายก็ไม่ใช่เป็นการปลอมเอกสารสิทธิ เนื่องจากลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกการซื้อขายก็ไม่ได้เป็นลายมือชื่อปลอมแต่อย่างใด เพราะสมาชิกบัตรเป็นผู้ลงลายมือชื่อของคนด้วยตนเอง ถึงแม้จะมีเจตนาไม่ชำระเงินในภายหลังก็เป็นแผนอุบายของสมาชิกบัตร การกระทำดังกล่าวไม่มีมูลความผิดทางอาญาเนื่องจากไม่เข้าตามองค์ประกอบความผิดทางกฎหมายอาญาตามที่กล่าวมาแล้ว และในปัจจุบันยังคงไม่มีกฎหมายที่จะปรับใช้กับการกระทำประเภทนี้ได้ จึงเป็นเพียงความรับผิดชอบในทางแพ่งเท่านั้น²⁹ และผู้เสียหายจากการกระทำนี้ คือ ตัวผู้ออกบัตร

เช่นเดียวกันกับการพิสูจน์เจตนาในความคิดการมีเจตนาใช้จ่ายเกินวงเงิน ในความคิดนี้ก็เป็นเรื่องเจตนาภายในที่มีความลำบากในการพิสูจน์ จึงต้องใช้การกระทำภายนอกเป็นเครื่องชี้เจตนาภายในเช่นกัน

7) การมีเจตนาไม่ชำระเงินในภายหลัง

และนอกจากนั้นยังมีกรณีของการที่มีเจตนาที่จะไม่ชำระเงินจากการใช้บัตรเครดิตซึ่งเป็นเจตนาที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลัง ในกรณีเช่นนี้ก็เช่นเดียวกับการใช้จ่ายเกินวงเงินหรือการทำ credit runaway คือ ไม่สามารถที่จะนำความผิดฐานฉ้อโกงมาปรับใช้ได้เนื่องจากองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงต้องปรากฏว่ามีการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น และเป็นเหตุให้ผู้กระทำได้รับทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ แต่ในกรณีนี้ขณะที่สมาชิกบัตรได้ใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าจากร้านค้า จึงไม่มีการกระทำที่หลอกลวงร้านค้า เพราะเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริง สมาชิกบัตรเป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรได้โดยถูกต้อง และร้านค้าที่รับบัตรก็ยินยอมมอบสินค้าให้แก่สมาชิกบัตรก็เกิดจากข้อตกลงระหว่างร้านค้ากับบริษัทผู้ออกบัตร เป็นการกระทำที่ถูกระเบียบที่ได้กำหนดไว้ทุกขั้นตอน เช่น การขออนุมัติวงเงิน ถ้าไม่เกินกว่าที่

²⁹ เทียบเคียงคำพิพากษฎีกาที่ 3716/2529

กำหนดร้านค้าก็ไม่จำเป็นต้องขออนุญาต สามารถทำการรูดใบบันทึกได้ และเมื่อสมาชิกบัตรลงลายมือชื่อในใบบันทึกเมื่อใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าก็ไม่เป็นการปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 แต่อย่างไร เพราะลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกเป็นลายมือชื่อที่แท้จริง (สมาชิกบัตรเป็นผู้ลงลายมือชื่อของคนด้วยตนเอง) ดังนั้น จึงไม่เป็นความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ แม้สมาชิกบัตรจะมีเจตนาทุจริตในภายหลังก็เป็นเพียงอุบายเพื่อจะไม่ชำระราคาสินค้าแก่บริษัทผู้ออกบัตรหรือร้านค้า การกระทำดังกล่าวไม่มีมูลความผิดทางอาญาแต่เป็นความผิดในทางแพ่ง ผู้เสียหายจากการกระทำนี้ คือ ผู้ออกบัตร และเนื่องจากเป็นเจตนาที่เกิดในภายหลังทำให้ไม่สามารถที่จะนำโทษทางอาญาไปปรับใช้ได้ การใช้กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพิสูจน์ถึงเจตนาในการกระทำผิดของผู้ทุจริตได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้สามารถที่จะพิสูจน์เพื่อลงโทษผู้ทุจริตได้

8) บัตรถูกยกเลิกเพิกถอน

กรณีที่ใช้บัตรเครดิตยังไม่หมดอายุแต่อาจถูกทางผู้ออกบัตรมีคำสั่งยกเลิก เพิกถอนบัตร เมื่อได้มีการยกเลิก หรือเพิกถอนบัตรแล้ว ตามสัญญาบัตรเครดิตที่มีอยู่นั้น โดยทั่วไปผู้ถือบัตรจะต้องส่งบัตรเครดิตนั้นคืนให้กับผู้ออกบัตร และในสัญญาอาจมีข้อห้ามที่ไม่ให้นำบัตรนั้นไปใช้ ถ้าผู้ถือบัตรนำไปใช้จะมีความผิดฐานฉ้อโกงได้ แต่ถ้าในกรณีที่ไม่มีข้อห้ามกำหนดไว้ เมื่อพิจารณาจากความหมายของบัตรเครดิตที่ได้ให้ความหมายไว้ในบทที่ 2 นั้น บัตรเครดิตที่ถูกยกเลิกเพิกถอน ก็ยังถือว่าเป็นบัตรเครดิตอยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ตัวผู้ถือบัตรที่ทำการทุจริต จะอาศัยช่วงเวลาในวันหยุดทำการทุจริตได้ กล่าวคือ จะทำการแจ้งหายในวันศุกร์เย็น ในร้านค้าใหญ่ๆ ที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงได้ทันทีกับศูนย์ปฏิบัติการของผู้ออกบัตรก็จะสามารถทราบถึงการยกเลิกบัตรนั้น แต่ในร้านค้ารายย่อยที่จะต้องรอวันทำการถัดไป คือ ในวันจันทร์ถึงจะได้รับแจ้งถึงการยกเลิกบัตร ผู้ถือบัตรที่ทุจริตเหล่านี้ก็จะทำการทุจริตโดยไปใช้ในวันค้าย่อยดังกล่าวที่ยังไม่ได้รับแจ้งการเพิกถอน และเมื่อได้รับใบแจ้งหนี้ก็จะทำการปฏิเสธว่าได้แจ้งหายไว้แล้ว ในกรณีนี้จัดได้ว่า ผู้กระทำมีเจตนาฉ้อโกง เนื่องจาก เขาไม่มีสิทธิที่จะใช้บัตรนั้นแล้วแต่ได้แสดงเจตนาหลอกลวงปกปิดข้อความจริงต่อร้านค้าทำให้ได้ทรัพย์สินไปจากร้านค้า ผู้เสียหายจากการกระทำนี้ คือ ผู้ออกบัตร

ข. ใช้บัตรเครดิตปลอมในการทำทุจริต

การปลอมแปลงแบบไวต์พลาสติก White Plastic /บัตรปลอม Counterfeit

เป็นอีกวิธีหนึ่งของผู้ทุจริตโดยการปลอมแปลงลักษณะหน้าตาของบัตรเครดิตปลอมให้เป็นเช่นเดียวกับบัตรจริงแล้วใช้ข้อมูลจากบัตรจริงซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้

มาจากแคชเชียร์ของโรงแรมปลอมลงในบัตร และบัตรปลอมจะมีข้อแตกต่างจากบัตรจริงซึ่งสามารถสังเกตได้ เช่น พลาสติกที่ทำบัตรปลอมไม่ได้มาตรฐาน รูปแบบสีสรรไม่สวยงามเหมือนบัตรที่แท้จริง ที่สำคัญภาพสามมิติบนบัตร (Hologram) ของปลอมไม่ใช่ภาพสามมิติที่แท้จริงซึ่งของจริงในปัจจุบันไม่สามารถปลอมแปลงได้

การปลอมบัตรขาวนี้สามารถหาซื้อตัวบัตรขาวได้ง่ายจากบริษัทที่รับทำบัตรขาว ซึ่งบัตรนี้จะมีขนาดและรูปร่างเท่ากับบัตรเครดิตเพียงแต่ไม่มีสีสรรหรือลวดลายเหมือนกับบัตรเครดิตจริงเท่านั้น ส่วนข้อมูลต่างๆ ของบัตรทั้งหมายเลขประจำตัว วันที่ทำบัตรและวันหมดอายุต่างเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการซื้อจากร้านค้าหรือพนักงานของร้านค้าที่นิยมหารายได้เสริมด้วยการขายข้อมูลของผู้ถือบัตรให้กับอาชญากรรมบัตรเครดิต เมื่อได้รับข้อมูลต่างๆ มากครบเรียบร้อยก็จะใช้เครื่องพิมพ์นูนดอกหมายเลขบัตรไว้บนบัตรขาว ส่วนข้อมูลในแถบแม่เหล็กหลังบัตรเครดิตจะใช้เครื่องมือป้อนรหัส key code ป้อนข้อมูลลงไป จากนั้นบรรดาบัตรเครดิตที่ปลอมแปลงสมบูรณ์ แล้วก็จะนำไปใช้กับร้านค้าที่นั่น และพฤติกรรมของร้านค้าที่เหล่านี้ คือ จะเปิดบริการขายสินค้าตามปกติ แต่เมื่อมีอาชญากรรมบัตรเครดิตนำบัตรขาวมาอุดก็จะยินยอมโดยผู้นำบัตรขาวมาใช้ จะไม่แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของหรือบริการแต่จะขอแลกเปลี่ยนเป็นจำนวนเงินสด ซึ่งน้อยกว่าจำนวน ในใบบันทึกการซื้อขาย (sale slip) เพราะส่วนที่ต่างคือค่าบริการหรือเปอร์เซ็นต์ในการร่วมมือ แต่ก็ยังมีร้านค้าอีกบางแห่งที่ตั้งร้านขึ้นมาแต่ไม่มีการขายสินค้าหรือบริการอะไรเลย ตั้งขึ้นมาเพื่อทำกิจการรูดบัตรปลอมหรือบัตรขาวโดยเฉพาะ สาเหตุที่ร้านค้าพวกนี้เกิดขึ้นมาได้และได้รับการอนุมัติให้เป็นร้านค้าที่รับบัตรได้ เนื่องจากการแข่งขันในตลาดบัตรเครดิตในปัจจุบันมีสูง สถาบันผู้ออกบัตรต่างๆ ต่างก็ต้องการให้มีร้านค้าและสถานบริการที่รับบัตรของคนมากๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการตลาดจึงทำให้เกิดข้อบกพร่องในการตรวจสอบร้านค้าทำให้เกิดช่องว่างขึ้น และสาเหตุอีกประการที่ทำให้สถาบันผู้ออกบัตรหลงกลร้านค้าที่นำใบบันทึกการซื้อขาย (sale slip) มาขึ้นเงิน เนื่องจากสถาบันผู้ออกบัตรจะไม่มีโอกาสตรวจสอบหรือเห็นบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเพราะถือว่าการตรวจสอบจะเป็นหน้าที่ของร้านค้า³⁰ ดังนั้นจึงเป็นวิธีการหนึ่งของผู้ทุจริต โดยมีร้านค้าและผู้ทุจริตร่วมมือ ด้วยการกดเลขหมายเลขบัตร ชื่อผู้ถือบัตร และเดือน ปีที่หมดอายุ (ข้อมูลต่างๆ จะได้มาจากร้านค้า สถานที่รับบัตร โดยเฉพาะโรงแรม) ให้มีลักษณะเหมือนบัตรเครดิตที่แท้จริงลงในแผ่นพลาสติกขาว แล้วนำมาอุดในใบบันทึกการซื้อขาย (sale slip) กับเครื่องรูดบัตร และปลอมลายเซ็นนำมาเข้า บัญชีหรือขึ้นเงินกับสถาบันผู้ออกบัตร

³⁰ ดวงดาว ประมวลทรัพย์, “ตำนานบัตรเครดิต”, เอกสารภาษีอากร, หน้า 56.

ข้อสังเกตใบบันทึกการซื้อขายที่รูดจาก White Plastic³¹

1. การกดหมายเลขบัตร ชื่อผู้ถือบัตร และเดือนปีที่หมดอายุนั้น ตัวเลขหรือตัวอักษรที่มีข้อบกพร่องไม่ได้มาตรฐาน เมื่อนำมารูดกับ Sale slip สามารถสังเกตได้ ดังนี้ ช่องไฟ สั้นหรือยาวกว่าบัตรที่แท้จริง (เท่าที่พบมักจะใหญ่กว่าบัตรจริง)
2. มี sale slip มาเข้าบัญชีมากผิดปกติ จำนวนเงินในแต่ละใบสูง ลายเซ็นเป็นการปลอมมีลักษณะเขียนง่ายๆให้อ่านออก ลักษณะลายเส้นเหมือนกับบุคคลคนเดียวกันลงลายมือชื่อ

ในเรื่องของการปลอมบัตรเครดิตก็เช่นเดียวกับเรื่องการแปลงบัตรเครดิต คือ ตามมาตรา 1(7) ให้คำจำกัดความของคำว่าเอกสารว่า “ เอกสาร หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผังหรือแผนแบบอย่างอื่นจะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น” ดังนั้น จึงจัดได้ว่าบัตรเครดิตเป็นเอกสารตามความหมายนี้ ซึ่งการปลอมบัตรเครดิต ผู้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 264 เพราะการทำเอกสารปลอมนั้น เกิดขึ้นได้ทั้งการทำปลอมขึ้นมาทั้งฉบับ หรือปลอมโดยการเติมหรือทำการตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง ในกรณีของบัตรเครดิต อาจจะทำโดยการปลอมขึ้นมาทั้งฉบับโดยใช้พลาสติกขาว (white plastic) จัดได้ว่าเป็นการทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับ และกระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงซึ่งกระทำโดยผู้มีอำนาจ และโดยที่บัตรเครดิตเป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิเรียกร้องแก่สมาชิกบัตรได้ กล่าวคือ มีสิทธิที่จะซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินเป็นเงินสด เพราะมีวิธีการชำระราคาตามข้อตกลง บัตรเครดิตจึงเป็นเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1(9) ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และการปลอมบัตรเครดิตจึงมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้กระทำความผิดจึงต้องรับโทษหนักขึ้น

³¹ ชมรมธุรกิจบัตรเครดิต โครงการป้องกันปราบปรามทุจริต, เอกสารการประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับการทุจริตบัตรเครดิต, หน้า 4.

และเมื่อผู้กระทำผิดนำบัตรเครดิตปลอมไปใช้กับร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรจะมีความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามมาตรา 268³² อีกบทหนึ่งแต่จะรับโทษฐานใช้เอกสารสิทธิเพียงกระทงเดียวเนื่องจากมาตรา 268 วรรค 2 กำหนดให้รับโทษตามมาตรานี้เพียงมาตราเดียว

ในกรณีความผิดฐานปลอมบัตรเครดิตนี้ถือว่าบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหายเนื่องจากบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิตและเป็นผู้มีอำนาจออกบัตรหากร้านค้าเชื่อว่าเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริงและยินยอมให้ใช้บัตรได้ บริษัทผู้ออกบัตรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการ

ส่วนในความผิดฐานใช้บัตรเครดิตปลอมทั้งบริษัทผู้ออกบัตรและร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตรจะเป็นผู้เสียหายเพราะ บริษัทผู้ออกบัตรมีความรับผิดชอบที่จะต้องชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการแก่ร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร และกระทบต่อร้านค้าหรือสถานบริการเนื่องจากเป็นผู้ถูกใช้บัตรเครดิตปลอมโดยตรง

ก. ไม่มีบัตรเครดิตแต่ใช้หมายเลขบัตรในการทำทุจริต

การใช้หมายเลขบัตรเครดิตในการทำทุจริตในปัจจุบันได้เริ่มแพร่ขยายขึ้นเนื่องจากการเพิ่มบริการในการสั่งซื้อสินค้าด้วยหมายเลขบัตรเครดิตทั้งทางไปรษณีย์และทางโทรศัพท์ ซึ่งต้องพิจารณาว่าหมายเลขบัตรเครดิตนี้จัดว่าเป็นบัตรเครดิตหรือไม่ จากความหมายของบัตรเครดิตข้างต้นในบทที่ 2 เห็นได้ว่าผู้เขียนได้ให้ความหมายบัตรเครดิตให้รวมถึงหมายเลขบัตรเครดิตด้วย เพราะการมีเพียงหมายเลขบัตรเครดิตในปัจจุบัน โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวบัตรเครดิตก็สามารถที่จะทำให้ได้รับสินค้าได้ การที่ให้ความหมายของหมายเลขบัตรว่าเป็นบัตรเครดิตทำให้สะดวกต่อการพิจารณาความผิดได้ เมื่อเป็นบัตรเครดิตก็จัดว่าเป็นทรัพย์สิน สามารถมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ แต่ในปัจจุบันการใช้หมายเลขบัตรเครดิตในการทำทุจริตในประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดที่สามารถลงโทษได้ เป็นเรื่องของการบริการทางแพ่งที่ผู้ออกบัตรเพิ่มการบริการเพื่อเป็นการจูงใจลูกค้าผู้ถือบัตร ดังนั้น เพียงการได้หมายเลขบัตรมาก็สามารถกระทำการทุจริตได้ และเป็นความรับผิดชอบทางแพ่งที่ผู้ออกบัตรจะเรียกร้องกับผู้ทุจริตได้เท่านั้น ซึ่งไม่สามารถที่จะป้องกันการกระทำทุจริตได้ จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายประเภทอื่นเข้ามาควบคุมด้วย

³² มาตรา 268, อ้างแล้ว

ตัวอย่างความคิดที่เกิดขึ้น คือ ได้มีการโจรกรรมหมายเลขบัตรเครดิตของบัตรเครดิตจากระบบคอมพิวเตอร์ Internet เหตุเกิดที่เมืองซิดนีย์ประเทศออสเตรเลีย ผู้โจรกรรมได้เข้าถึงระบบเก็บข้อมูลทางคอมพิวเตอร์และได้เปิดเผยหมายเลขบัตรเครดิตที่โจรกรรมมาให้กับผู้ใช้ระบบ Internet อื่นๆ ทราบเพื่อจะได้นำหมายเลขบัตรเหล่านั้นไปใช้ได้ และยังได้แจ้งไปยังเจ้าของบัตรให้ทราบถึงการถูกโจรกรรมหมายเลขบัตรอีกด้วย แต่ผู้โจรกรรมไม่ได้มีเจตนาที่จะใช้หมายเลขบัตรนั้นเองเพียงแต่ต้องการจะก่อให้เกิดความวุ่นวายเท่านั้น³³ ความคิดที่เกิดขึ้นนี้เป็นการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ และการนำหมายเลขบัตรเครดิตของผู้อื่นไป ตามกฎหมายไทยในปัจจุบันไม่มีความผิดใดนำไปปรับใช้กับการกระทำนี้ได้ ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ หรือหมายเลขบัตรเครดิต ไม่ใช่ทรัพย์ เนื่องจากทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้แก่ วัตถุอันมีรูปร่าง แต่ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ หมายเลขบัตรเครดิต ไม่ใช่วัตถุมีรูปร่างและไม่อาจหยิบถือเอาได้ และตามมาตรา 334 ประมวลกฎหมายอาญา การกระทำผิดต้องมีการ “เอาไป” คือ พาทรัพย์เคลื่อนที่ไปจากความครอบครองของผู้อื่น ดังนั้น ทรัพย์สิ่งที่ไม่รูปร่างซึ่งหมายถึงสิ่งที่ไม่รูปร่างจริงๆ อันเป็นสิ่งสมมติ เช่น สิทธิเรียกร้อง โดยเฉพาะชุดคำสั่งหรือข้อมูล โดยสภาพเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ จึงไม่เป็นที่ลักได้ เพราะถ้าเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างก็จะไม่สามารถหยิบฉวยเอาไปได้จึงไม่มีการ “พาเคลื่อนที่ไป” ดังนั้น ข้อมูลหรือหมายเลขบัตรจึงไม่สามารถที่จะลักได้³⁴

ปัญหาความรับผิดในการกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิต

1. ในทางแพ่ง

ปัจจุบันปัญหาที่เกิดจากการทุจริตซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญมาก ทั้งนี้จากความสะดวกสบายในการจับจ่ายใช้สอยเพื่อซื้อสินค้าและบริการด้วยการใช้บัตรเครดิตรุ่นใหม่เหมือนจะเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตในการใช้บัตรได้ เพราะขั้นตอนในการใช้บัตรเพื่อซื้อสินค้าง่ายดายมาก เริ่มตั้งแต่ผู้ถือบัตรนำบัตรไปใช้แสดงในการซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าสถานที่ที่รับบัตรเครดิตรุ่นๆ แคชเชียร์ก็จะนำเครื่องมาใช้รูดบัตรเพื่อบันทึกข้อมูลของลูกค้าลงบนใบบันทึกการซื้อ

³³ Bangkok Post ,(Wednesday April 19,1995.), pp. 1.

³⁴ ภาณุ รังสีสหัส, “การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์”, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533), หน้า 61-64.

ขาย ซึ่งจะระบุเลขที่บัตร ชื่อผู้ถือบัตร เลขที่บัญชี หลังจากนั้นแคชเชียร์ก็จะเป็นผู้กรอรายการการซื้อขายสินค้า โดยระบุจำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษรพร้อมทั้งลายเซ็นชื่อของตน แล้วผู้ถือบัตรก็เพียงแค่เซ็นชื่อลงในช่องลายมือชื่อผู้ถือบัตรเท่านั้น แคชเชียร์ก็จะทำการเปรียบเทียบลายเซ็นของผู้ถือบัตรที่ปรากฏในตั๋วบัตรเครดิตว่าเหมือนกับที่เซ็นในใบบันทึกการซื้อขายสินค้าหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ดูเหมือนจะไม่ค่อยมีการพิถีพิถันมากนัก ถ้าลายเซ็นไม่แตกต่างกันมากนักก็จะผ่านได้โดยง่ายในบางครั้งแคชเชียร์อาจทำการตรวจเช็คเลขที่บัตร เลขที่บัญชีของบัตรเครดิตนั้นว่าได้ออกยกเลิกแล้วหรือไม่ แต่หากในร้านค้าสถานที่รับบัตรนั้นมีการให้บริการในช่วงนั้นหนาแน่น แคชเชียร์ก็อาจข้ามขั้นตอนนี้ไปเพื่อความรวดเร็วในการให้บริการแก่ลูกค้า จึงเป็นช่องให้เกิดการทุจริตได้และหากเจ้าของบัตรที่แท้จริงทำบัตรตกหล่นและยังไม่ทราบว่ามีบัตรได้สูญหายไป ทำให้การแจ้งบัตรสูญหายต้องล่าช้าในช่วงนี้เองที่ผู้อื่นสามารถนำบัตรไปใช้ได้โดยง่าย เพราะเพียงแค่เซ็นลายมือชื่อลงบนใบบันทึกการซื้อขายสินค้านั้นก็เพียงพอแล้ว ซึ่งลายเซ็นก็ปลอมได้จากลายเซ็นที่ปรากฏบนบัตรอยู่แล้ว ปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นนี้โดยพื้นฐานแล้วบัตรเครดิตเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นจากทางด้านในส่วนแพ่ง เมื่อมีเจตนาถูกต้องตรงกันสัญญาก็เกิดขึ้นผู้ออกบัตรตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครจนเป็นที่พอใจจึงออกบัตรให้ และเป็นสัญญาเฉพาะตัวผู้สมัครเท่านั้นจึงสามารถใช้บัตรเครดิตที่ออกให้แก่ตนได้ และจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้จ่ายผ่านบัตรให้กับสถาบันผู้ออกบัตรในการที่ชำระให้กับร้านค้าไปก่อน และเมื่อมีบุคคลอื่นนำบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรไปใช้โดยปราศจากอำนาจไม่ว่าจะเป็นการลักบัตร การที่ผู้ถือบัตรทำบัตรสูญหายถือว่าเป็นการแอบอ้างนำบัตรของผู้อื่นไปใช้ย่อมมีความรับผิดชอบละเมิด ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 เนื่องจากความเสียหายที่เกิดจากการใช้บัตรโดยปราศจากอำนาจเป็นผลโดยตรงของการละเมิดของผู้ขโมยบัตรเครดิต ฉะนั้น ผู้ขโมยบัตรเครดิตจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น หรือถ้าเป็นกรณีของการปลอมแปลงบัตร ผู้ปลอมแปลงบัตรก็ต้องรับผิดชอบในเรื่องละเมิดด้วยและไม่ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกินวงเงินโดยเจตนา การใช้เอกสารปลอมในการสมัครเป็นสมาชิกบัตรหรือการแก้ไขจำนวนเงินในใบบันทึกการซื้อขาย ผู้ทุจริตจะต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง เนื่องจากเป็นการสร้างความเสียหายให้กับสถาบันผู้ออกบัตรเป็นการสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น จึงถือว่าเป็นการละเมิดและเนื่องจากพื้นฐานเป็นสัญญาในทางแพ่ง การบังคับใช้กฎหมายก็เป็นไปตามป.พ.พ. ถือเอาการแสดงเจตนาของผู้สัญญาเป็นสำคัญซึ่งในเรื่องของการทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตเป็นเครื่องมือบางความผิดซึ่งถ้าพิจารณาไปถึงเรื่องทางอาญาสามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่บางความผิด เช่น การใช้จ่ายเกินวงเงินโดยเจตนา การทำ credit runaway การมีเจตนาไม่ชำระเงินในภายหลังไม่สามารถนำบทบัญญัติทางอาญามาปรับใช้ได้ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องบังคับในส่วนแพ่ง ซึ่งมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันยังคงมีช่องว่างพอสมควรที่ทำให้อาชญากรรมบัตรเครดิตสามารถหาช่องทางในการกระทำผิดจากช่องว่าง

เหล่านั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้จ่ายเงิน ถ้าผู้ทุจริตทราบว่าบัตรเครดิตที่ตนใช้นั้นมีวงเงินที่สามารถใช้ได้เท่าใด โดยที่ไม่ต้องขอรหัสอนุมัติก็จะทำให้สามารถใช้ได้โดยไม่เกินวงเงินที่กำหนดนั้นและจะใช้ติดต่อกันเมื่อรวมกันแล้วก็จะเกินวงเงินเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีเครื่องมือตรวจสอบอนุมัติวงเงิน verifone แล้ว แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงไปทุกที่หรือในกรณีการมีเจตนาไม่ชำระเงินในปัจจุบัน สถาบันผู้ออกบัตรมีมาตรการเพียงฟ้องร้องยึดทรัพย์ จนกระทั่งยึดบัตรในที่สุด ซึ่งอาชญากรรมบัตรเครดิตเป็นการกระทำผิดที่ไม่เข้าข่ายประชาชนไม่เสียเลือดเนื้อ ไม่กระทบกระเทือนรุนแรง แต่กลับสร้างปัญหาอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ เนื่องจากผู้ทำการทุจริตเห็นว่ามาตรการที่ติดตามเอาโทษนั้นไม่รุนแรงยังสามารถเสี่ยงที่จะดำเนินกระทำการทุจริตนั้นได้ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นก็ส่งผลเสียหายต่อประเทศชาติอย่างมากมาย

2. ในทางอาญา

เนื่องจากการทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตในปัจจุบันเกิดขึ้นจากช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่ ดังนั้น กฎหมายที่มีอยู่จึงไม่สามารถครอบคลุมทุกความคิดได้ เนื่องจากอาชญากรรมบัตรเครดิตได้อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เกินกว่าที่กฎหมายจะตามทันในการกระทำผิด บทบัญญัติในทางอาญานั้น การกระทำใดที่จะเป็นความผิดจะต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดหรือสามารถปรับใช้ได้ จึงสามารถลงโทษการกระทำนั้นได้ การกระทำทุจริตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่สามารถนำกฎหมายอาญามาลงโทษได้เช่น การขโมยบัตร การปลอมแปลงบัตรไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบนบัตร หรือ การปลอมบัตรขึ้นทั้งใบ การที่ร้านค้าทำการรูดใบบันทึกการซื้อขายหลายครั้งหรือแก้ไขจำนวนเงินใน Sale slip การปลอมเอกสารในการสมัครเป็นผู้ถือบัตร บทบัญญัติที่นำมาลงโทษได้ คือ ในข้อหาฉ้อโกง หรือปลอมแปลงเอกสารสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือบัตรหรือผู้ทุจริตลักบัตรหรือร้านค้าหรือบุคคลอื่นใดที่ทำการทุจริต และสภาพปัญหาของการทุจริตบัตรเครดิตเกิดจากส่วนประกอบสำคัญจากหลายฝ่ายด้วยกันทั้งจากวิวัฒนาการความสามารถของผู้กระทำผิด ข้อบกพร่องของบริษัทบัตรเครดิตเองและรวมไปถึงความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังเกิดการที่มีผู้ร่วมรู้เห็นเป็นใจในการทุจริต เช่น ร้านค้าอาจร่วมมือกระทำผิดโดยการลงบันทึกการซื้อขายโดยไม่มีการซื้อขายกันจริง และให้เงินสดกับผู้ทุจริตและนำไปบันทึกการซื้อขายไปขึ้นเงิน ถ้าไม่มีรายการที่ผิดปกติจนผิดสังเกตทางสถาบันผู้ออกบัตรจะไม่สามารถทราบได้เลยว่าได้มีการร่วมมือของร้านค้าด้วย จึงไม่สามารถที่จะควบคุมป้องกันได้ และในกรณีของการใช้จ่ายเงินโดยเจตนา การไม่

ชำระเงินโดยภายหลัง หรือการทำ credit runaway โดยที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นช่องทางแฝงที่เกิดขึ้น และบทบัญญัติทางอาญาไม่สามารถที่จะนำไปปรับใช้เพื่อลงโทษการกระทำนั้นได้ ไม่สามารถจะนำความผิดฐานฉ้อโกงมาลงโทษได้ เนื่องจากองค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกงต้องปรากฏว่าเป็นการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ แต่ในกรณีนี้ขณะที่สมาชิกบัตรใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าจากร้านค้าผู้รับบัตร ไม่ได้มีการหลอกลวงร้านค้าเพราะเป็นบัตรที่แท้จริง สมาชิกบัตรเป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรเครดิตนั้น โดยถูกต้องตามกฎหมาย และเหตุที่ร้านค้าผู้รับบัตรยินยอมให้สมาชิกบัตรใช้บัตรนั้นและยินยอมมอบสินค้าให้สมาชิกบัตรก็เกิดจากข้อตกลงระหว่างร้านค้าผู้รับบัตรกับบริษัทผู้ออกบัตรและเป็นการกระทำที่ถูกระเบียบทุกชั้นตอนแล้ว และนอกจากนี้ยังไม่เป็นการปลอมเอกสารสิทธิแต่อย่างใด เพราะ เมื่อสมาชิกบัตรลงลายมือชื่อในใบบันทึกการซื้อขาย sale slip เมื่อใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้า ก็เป็นลายมือชื่อของสมาชิกบัตรเองไม่ได้เป็นลายมือชื่อปลอม แม้สมาชิกบัตรจะมีเจตนาทุจริตในภายหลังก็เป็นเพียงอุบายเพื่อจะไม่ชำระราคาสินค้าแก่บริษัทผู้ออกบัตร การกระทำดังกล่าวไม่มีมูลความผิดทางอาญาเป็นเพียงความรับผิดชอบในทางแพ่ง ซึ่งเมื่อไม่มีบทบัญญัติทางอาญาที่สามารถลงโทษได้จึงเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาในทางแพ่ง และในปัจจุบันการกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตเป็นไปอย่างกว้างขวาง จึงต้องมีการศึกษาหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อใช้ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเหล่านี้

เมื่อได้ศึกษาถึงบทบัญญัติของประเทศไทยแล้ว พบว่า กฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ที่นำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดโดยใช้บัตรเครดิตเป็นเครื่องมือ นั้น คือ ความผิดต่างๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา และความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเมื่อได้ทำการพิจารณาแล้ว พบว่า ความผิดที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตกระทำผิดนั้น ไม่สามารถที่จะนำบทบัญญัติทางอาญามาปรับใช้ได้ทุกการกระทำ ความผิดที่นำมาปรับใช้ คือ ความผิดฐานลักทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ ปลอมแปลงเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารสิทธิ ฉ้อโกง รับของโจร แต่เนื่องจากการกระทำผิดโดยใช้บัตรเครดิตเป็นความผิดสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมายที่มีอยู่จึงไม่สามารถที่จะนำไปปรับใช้กับทุกความผิดและในส่วนของความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิเคราะห์แล้ว พบว่า เป็นความรับผิดกันตามสัญญาที่มีอยู่ต่อกัน ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายสัญญา ความรับผิด คือ การผิดสัญญา การผิดนัดชำระหนี้ การเสียดอกเบี้ยจากการผิดนัด ซึ่งมาตรการในส่วนแพ่งที่มีอยู่นั้นไม่สามารถที่จะควบคุมไม่ให้เกิดการกระทำทุจริตโดยใช้บัตรเครดิตได้ และประมวลกฎหมายอาญาที่เป็น

กฎหมายทั่วไปของประเทศแล้ว แต่บัตรเครดิตยังคงใช้กฎหมายทั่วไปมาปรับใช้กับการกระทำ
ความผิด ซึ่งไม่สามารถที่จะครอบคลุมได้ทุกความผิด จึงเป็นช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่ใน
ปัจจุบันที่ผู้กระทำผิดใช้หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย